

รูปแบบการจัดการบ้านพักโฮมสเตย์ชุมชนแสนตอแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

วันทนี สว่างอารมณ์

สาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ 10600
E-mail: mateng_w@yahoo.com

รับบทความ: 12 มีนาคม 2553 ยอมรับตีพิมพ์: 12 พฤษภาคม 2553

บทคัดย่อ

รูปแบบการจัดการที่พักรโฮมสเตย์เป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นที่สนใจในหมู่นักท่องเที่ยวเช่นกัน โฮมสเตย์เป็นการผสมผสานกันระหว่างการท่องเที่ยวและสถานที่พัก เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต กิจกรรมการดำรงชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นชีวิตจริง การจัดการบ้านพักโฮมสเตย์สามารถดำเนินการได้ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม ทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่ยึดเอาความต้องการที่แท้จริงของชุมชนเป็นตัวตั้งและนำไปสู่การร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีอันดีงามและภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นไว้ให้เกิดความยั่งยืนชั่วลูกหลาน

คำสำคัญ: โฮมสเตย์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รูปแบบการท่องเที่ยว ชีวิตในท้องถิ่นที่แท้จริง

Homestay Managing Pattern of Santor Community, Bangkhun Thian, Bangkok

Wantanee sawangarom

Program Study of Ecotourism, Faculty of Science and Technology, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok
E-mail: mateng_w@yahoo.com

Abstract

Homestay is a community-based tourism for travelers, and is the integration between the tourism and residence. Furthermore, it is a travelling pattern that makes traveler learn the lifestyles, everyday activities and real cultural heritages. Homestay pattern are able to be ecotourism, travelling place for history, and life style, tradition as well as culture. This helps people in community for acting to manage travelling resources based on their real life as a main premise, and make them save natural resources and environment including the art and culture, beautiful discipline and local wisdom for their offspring.

Keywords: homestay, ecotourism, community-based tourism, real local life

บทนำ:

ความเป็นมาของโฮมสเตย์ไทย

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) นับเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่กำลังได้รับความสนใจและมีแนวโน้มจะขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว โดยคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพมุ่งเน้นให้ชาวบ้านในชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยึดเอาความต้องการที่แท้จริงของชุมชนเป็นตัวตั้งและนำไปสู่การร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีอันดีงามและภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นไว้ให้เกิดความยั่งยืนชั่วลูกหลาน (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2549)

ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งเน้นบทบาทการพัฒนาชุมชนและการที่รัฐบาลออกกฎหมาย การกระจาย อำนาจสู่ ท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว หลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรม Homestay ที่เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวซึ่งได้รับความสนใจมาก ทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ (โฮมสเตย์, 2552)

ความเป็นมาของการจัดการบ้านพัก Homestay ภายในประเทศไทยเกิดขึ้นมานานแล้วแต่รูปแบบและกิจกรรมอาจแตกต่างกัน การวิเคราะห์จากอดีตที่ผ่านมาสามารถสรุปเป็นยุคๆ ได้ดังนี้

ยุคเริ่มต้น (พ.ศ.2503-2525) ลักษณะบ้านพักโฮมสเตย์กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ซึ่งต้องเรียนรู้วิถีชีวิต รับประทานอาหารในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาสังคมตามอุดมคติ และกระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือของประเทศไทย นักท่องเที่ยว จะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทางเดินป่า (อินเตอร์เน็ต, 2552)

ยุคกลาง (พ.ศ.2526-2536) ทัวร์ป่าเริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ชื่นชอบการพักค้างในรูปแบบ Homestay ได้รับการพัฒนา

รูปแบบและกิจกรรมโดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขา ที่กว้างขวางมากขึ้น ในระยะนี้ มีการท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการจัดลักษณะ Homestay เริ่มสร้างปัญหาสังคม อาทิ ปัญหาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาการปล้น ขโมย ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์

ยุคตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2537 - ปัจจุบัน ยุคนี้เป็นการเน้นกระแสนการพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงพบว่าการจัดการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น ช่วงระยะประมาณปีพ.ศ. 2537-2539 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบ Homestay โดยมีกลุ่มนำร่องที่เป็นนักกิจกรรมสังคม ทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ การวิเคราะห์จากเอกสารเท่าที่สืบค้นพอทราบว่าเป็นที่ ดำเนินการเรื่อง Homestay ก็จะเป็นพื้นที่ ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทยเข้าไปดำเนินการ เช่น เกาะยาว จ.พังงา (กลุ่มประมงชายฝั่ง/อวนลาก อวนลุน) หลังจากพื้นที่เกาะยาว จังหวัดพังงา ได้มีพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น อาทิหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช บ้านแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มเกษตรทางเลือกของบ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม ซึ่งทำเกษตรยั่งยืนที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมาได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว โดยนำเสนอรูปแบบ การท่องเที่ยวผสมผสาน ระหว่างการท่องเที่ยวแบบเชิงนิเวศที่มีการผจญภัย (Adventure ecotourism) และบ้านพัก Homestay ประกอบกับผลจากการที่รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. 2541 ตลอดเลยมาถึงพ.ศ.2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ทำให้หน่วยงานของภาครัฐมีนโยบาย สนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนและขยายกิจกรรม Homestay เพิ่มมากขึ้น เช่น หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง อ.กุดฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หมู่บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้งพื้นที่ชนกลุ่มน้อยหมู่บ้านชาวเขาก็กมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรม Home stay ด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในกลุ่มชาวไทยและ ชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน

เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ทัศนกรรมของท้องถิ่น โดย Homestay มีความหมายลึกซึ้งมากกว่าเป็นที่พัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหนึ่งที่ยึดเอารูปแบบที่พักเป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือจัดกิจกรรมท่องเที่ยวและกึ่งสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะกับวิถีชีวิตและสภาพของพื้นที่ โดยใช้วิถีชีวิตเรียบง่ายแบบสังคมชนบทเป็นจุดขายที่สำคัญ ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจกิจกรรมที่สัมผัส วัฒนธรรมชนบท ในขณะที่เดียวกันก็ใช้เป็นที่พักแรมไปด้วย นับเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นและถือเป็นทางเลือกใหม่ในตลาดการท่องเที่ยวของแต่ละท้องถิ่นที่ยังไม่ถือเป็นการประกอบการที่พักในเชิงธุรกิจที่เป็นคู่แข่งในเชิงพาณิชย์ของโรงแรมหรือรีสอร์ท (โฮมสเตย์, 2552)

สำหรับการจัดการบ้านพักโฮมสเตย์ของชุมชนแสนตอ แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2549 คุณสอน ฟุ้งสายให้ข้อมูลว่าที่นี่จัดการแบบกึ่งบ้านพักโฮมสเตย์ เริ่มต้นโดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรสำนักงานเกษตร กรุงเทพมหานครเข้ามาแนะนำส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) เพราะชาวบ้านแถบนี้ประกอบอาชีพประมงกันเป็นส่วนใหญ่ มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่นเลี้ยงกุ้ง หอยแครง หอยแมลงภู่ และปูทะเล หลังจากเจ้าหน้าที่เกษตรเข้ามาแนะนำให้ทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ต่อมาการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้นำเรือแคนูมาให้ใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวของบ้านพักโฮมสเตย์ลุ่มสอน

ลักษณะการจัดการท่องเที่ยวบ้านพักโฮมสเตย์ของชุมชนแสนตอเป็นการจัดการโดยชาวบ้านโดยทำเป็นอาชีพเสริม ลักษณะกิจการเป็นกิจการในครอบครัวรายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ตลาดลูกค้านักท่องเที่ยวได้มาโดยวิธีบอกต่อกันของนักท่องเที่ยวและมีโรงเรียนในชุมชนช่วยแนะนำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปดูงานจึงพอเป็นที่รู้จักแต่ยังไม่แพร่หลายมากนัก กิจการมีแนวโน้มเป็นที่นิยม พิจารณาจากชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียงบ้านลุ่มสอนกำลังมีการสร้างบ้านพักโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น

การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวว่ามีความต้องการเช่นใด เช่นต้องการพักค้างคืนพร้อมอาหารเช้าบริการประมาณ 500 บาท แต่ถ้ามาทำกิจกรรมไม่พักค้างคืนค่าอาหารประมาณ 200 - 350 บาทต่อหัวต่อวันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดและประเภทของอาหารที่นักท่องเที่ยวต้องการ

รูปแบบกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวประกอบด้วย

1. การศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนที่ประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
2. กิจกรรมกลางคืนมีการตั้งแคมป์ (Campground) และกิจกรรมดูดาวในตอนกลางคืนได้
3. กิจกรรมพายเรือแคนู ในคลองหรือในแปลงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
4. กิจกรรมมกหอยแครงในแปลงเพาะเลี้ยงหอยแครง ซึ่งต่างมเล่นเพื่อความสนุกสนานปล่อยคืนจะไม่มีค่าใช้จ่าย แต่ถ้าต้องการนำกลับจะคิดราคาตามน้ำหนักต่อกิโลกรัมซึ่งคิดราคาถูกกว่าท้องตลาด
5. กิจกรรมอื่นๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวเช่น ถ่ายภาพหรือวาดภาพธรรมชาติ

การไปท่องเที่ยวชุมชนแสนตอนั้นอยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำของทะเลกรุงเทพฯ ดังนั้นก่อนไปพักที่ชุมชนแสนตอ นักท่องเที่ยวอาจจะลองเรือชมวิถีชีวิต ธรรมชาติ การประกอบอาชีพของชุมชนในเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำก่อนก็ได้ โดยนั่งเรือออกสู่อ่าวไทย ไปดูหลักเขตกรุงเทพมหานครที่อยู่ในทะเล ซึ่งแต่เดิมอยู่บนฝั่งแต่ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทำให้ฝั่งทลายจมหายลงทะเลไป ต่อมาชาวบ้านละแวกนั้นร่วมกับสำนักงานเขตบางขุนเทียนกู้คืนขึ้นมาและสร้างเป็นอนุสรณ์ไว้เป็นสิ่งเตือนความจำว่าหลักเขตเดิมอยู่ที่ใด ปัจจุบันจึงมีหลักเขตของกรุงเทพมหานครอยู่ในทะเล เป็นหลักเขตที่ 28 อยู่ห่างจากฝั่งทะเลประมาณ 1 กิโลเมตรเศษ นอกจากนี้ในทะเลยังมีนกทะเลหลายชนิดให้ชมอย่างเพลิดเพลิน

ภาพที่ 1 นักท่องเที่ยวล่องเรือชมเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ วิถีชีวิตชุมชนและหลักเขต กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 2 กิจกรรมนักท่องเที่ยวพายเรือแคนู งามหอยแครงและดูการเพาะเลี้ยงหอยแมลงภู

ภาพที่ 3 สำนักงานบ้านพักโฮมสเตย์ลุงสอน ฟังสาย

ภาพที่ 4 คณาจารย์และนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาศึกษาดูงานการจัดการบ้านพักโฮมสเตย์
ในชุมชนแสนตอ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2552

สำนักงานลู่สอน ฟิ่งสาย ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 115/7 หมู่ 9 แขวงท่าข้าม เขต บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เชิญชวนผู้สนใจพักผ่อนท่องเที่ยวสุดสัปดาห์ ติดต่อลู่สอนโฮมสเตย์ได้ที่ หมายเลขโทรศัพท์ 087-071-7242 สถานที่อยู่ไม่ไกลมากนัก เพียงแค่ชานเมืองด้านใต้ของกรุงเทพมหานคร ฉะนั้นบ้านพักกึ่งโฮมสเตย์ของลู่สอนจึงเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่น่าสนใจสำหรับผู้ต้องการเปลี่ยนกิจกรรมประจำวันที่ซ้ำซากจำเจไปเพิ่มพูนประสบการณ์อีกมุมหนึ่งให้แก่ชีวิตของตนเอง

การจะพัฒนาบ้านพักโฮมสเตย์ในชุมชนแสนต่อและชุมชนอื่นๆ ในชายทะเลบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ให้เป็นธุรกิจที่ได้มาตรฐานนั้นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาต่อไป ด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยีและให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย โดยเกณฑ์ของบ้านพักโฮมสเตย์ไทยมีตัวชี้วัดในเรื่องต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 มาตรฐานตัวชี้วัดโฮมสเตย์ (Homestay Thailand, 2552; อินเทอร์เน็ต, 2552)

เกณฑ์มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	วิธีการวัด/ ประเมิน
1. ที่พัก	1.1 ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน	เป็นบ้านที่มีลักษณะมั่นคง เป็นบ้านที่เจ้าของบ้านแบ่งปันที่นอน หรือห้องนอน อย่างเป็นสัดส่วน หรืออาจปรับปรุงต่อเติมที่พักที่ติดกับบ้านเดิมเพื่อใช้เป็นที่พักนอน หรือห้องนอน
	1.2 ที่พักที่นอนสะอาดและสบาย	มีที่นอนและเครื่องนอนสำหรับนักท่องเที่ยว เช่นเตียง พูก ผ้าปูหมอน ผ้าห่ม หรือเสื่อ ที่นอนและเครื่องนอน ได้รับการทำความสะอาดอยู่เสมอ มีการเปลี่ยนเครื่องนอนสำหรับนักท่องเที่ยวเข้าพักใหม่ทุกครั้ง หรือตามความเหมาะสมมีมุ้ง หรือมุ้งลวดเพื่อป้องกันยุง และแมลง มีราวตากผ้าหรือที่เก็บเสื้อผ้า ในหมู่บ้านเดียวกันควรมีสภาพของการให้บริการเครื่องนอนที่ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก
	1.3 ห้องสุขาและ ห้องอาบน้ำที่สะอาด	มีความมิดชิดปลอดภัย มีที่ล็อกประตูในสภาพใช้งานได้ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีขนาดของห้องน้ำที่เหมาะสมไม่คับแคบหรือมีหลังคาต่ำเกินไปจน ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว มีการแยกชั้นสำหรับตักอาบน้ำ น้ำที่ใช้มีความสะอาดอาจเป็นประปาหมู่บ้าน ประปาภูเขา หรือน้ำดิบที่ปล่อยไว้ระยะหนึ่ง มีถังขยะในห้องน้ำ มีที่แขวน หรือราวตากผ้าในบริเวณห้องน้ำ
	1.4 สถานที่พักผ่อนภายในบ้านหรือบริเวณชุมชน	มีพื้นที่พักผ่อนภายในบ้านหรือบริเวณโดยรอบ ที่สามารถนั่งหรือนอน และมีบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น ลานบ้าน ใต้ต้นไม้ ศาลาหน้าบ้าน มีการรักษาความสะอาดบริเวณรอบบ้าน สวนครัว ต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับร่อนน้ำอยู่เสมอ
2. ด้านอาหาร	2.1 ชนิดของอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร	มีปริมาณ และประเภทอาหารที่เหมาะสม มีการปรุงอาหารอย่างถูกสุขลักษณะโดยใช้วัตถุดิบส่วนใหญ่จากท้องถิ่น
	2.2 น้ำดื่มที่สะอาด	มีภาชนะที่สะอาดไว้เก็บน้ำ มีฝาปิดมิดชิด มีน้ำดื่มที่สะอาด ผ่านกระบวนการทำความสะอาดมาแล้วและไม่มีตะกอน

เกณฑ์มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	วิธีการวัด/ ประเมิน
	2.3 ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด	มีภาชนะใส่อาหาร เช่นถ้วย ชาม จาน ช้อน ช้อนกลาง ทัพพี โถข้าว หรืออาจเป็นวัสดุธรรมชาติ เป็นต้น อยู่ในสภาพที่สะอาดและปลอดภัย ไม่มีคราบ กลิ่นคาว และกลิ่นอับ
	2.4 ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวถูกสุขลักษณะ	ครัวอาจอยู่ในบ้าน หรือแยกจากตัวบ้านก็ได้และมีการดูแลความสะอาดอยู่เสมอ มีภาชนะหรืออุปกรณ์การเก็บ เครื่องปรุง วัตถุดิบ ที่สะอาดสามารถป้องกันเชื้อโรคและสิ่งสกปรก เช่น มีที่เก็บมิดชิด ที่แขวน หรือมีฝาชีครอบ หรือคลุมผ้าสะอาด มีการจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ
3.ด้านความปลอดภัย	3.1 การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	มีการอบรมการปฐมพยาบาลเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในกรณีที่เกิดเจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุ มียาสามัญประจำบ้าน ที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้ (ยังไม่หมดอายุ) มีข้อมูลสุขภาพของนักท่องเที่ยว เช่น โรคประจำตัว หรือภูมิแพ้ มีข้อมูลการประกันสุขภาพ และญาติหรือผู้ดูแล
	3.2 การจัดระบบ ดูแลความปลอดภัย	มีการแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน รับทราบ ขณะมีนักท่องเที่ยวในบ้าน มีการจัดระบบการดูแลรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินสำหรับนักท่องเที่ยว มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อกับหน่วยงาน ที่รับผิดชอบได้ในกรณีฉุกเฉิน
4. ทัศนคติไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน	4.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคย	มีการแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนทุกคน เพื่อรู้จักและเรียนรู้วิถีชีวิตของเจ้าของบ้านผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เก็บผักสวนครัวร่วมกัน ทำกับข้าวร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น
	4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิตของชุมชน	เจ้าของบ้านมีการใช้รูปภาพหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การไปไร่-นา ออกทะเล เก็บใบชา ทอผ้า จักสาน เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม กับนักท่องเที่ยว อย่างเหมาะสม
5. รายการนำเที่ยว	5.1 มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่าน การยอมรับจากชุมชน	มีการวางแผนโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มโฮมสเตย์ ร่วมกับกลุ่มอื่นของชุมชนเพื่อการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม สู่ชุมชน และกลุ่มกิจกรรมอื่น มีรายการนำเที่ยวที่สามารถเผยแพร่ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน
	5.2 ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว	มีข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมในรายการท่องเที่ยวที่ หลากหลายแตกต่างกันตามภูมิศาสตร์ ฤดูกาล และสภาพสังคมวัฒนธรรม ของท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกได้
	5.3 เจ้าของบ้านเป็น มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือประสานให้ มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว	กลุ่มหรือเจ้าของบ้านเป็นผู้นำเที่ยวเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศิลปะ สถาปัตยกรรม การแสดง ความเชื่อ ภายในชุมชนแก่นักท่องเที่ยว

เกณฑ์มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	วิธีการวัด/ ประเมิน
6. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	6.1 แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง	มีแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม หรือวิถีชีวิตที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นแม่น้ำ ภูเขา วัด เจดีย์ สวนผลไม้ แปลงผักทำนา เป็นต้น
	6.2 การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว	มีกฎกติกาการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเพื่อให้การใช้ประโยชน์เป็นไปอย่างยั่งยืน เช่น ปริมาณนักท่องเที่ยวที่ชุมชนรองรับได้ การไม่นำเอาพันธุ์พืช สัตว์ป่าและของป่าออก จากพื้นที่ตามกฎหมายรัฐ และตามข้อตกลงของชุมชน
	6.3 แผนงานหรือมาตรการลดผลกระทบด้านลบทางสิ่งแวดล้อม	กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานการฟื้นฟู การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เช่น การปลูกป่า การจัดค่ายอนุรักษ์สำหรับเยาวชน เป็นต้น ข้อกำหนดและแนวทางปฏิบัติในการลดผลกระทบด้านลบ ทางการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี เช่น การแยกขยะ ไม่เผาขยะ เป็นต้น
7. ด้านวัฒนธรรม	7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่ง วัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น	มีสถาปัตยกรรม หรือ สิ่งที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม เช่น เรือนพื้นดิน ครกกระเดื่อง บ่อน้ำ เป็นต้น มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำสู่การเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยว มีแนวทางในการฟื้นฟู อนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ศิลปะ และ การละเล่นพื้นบ้าน ผู้แสดงทางวัฒนธรรม และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ และรับรู้ในกระบวนการการนำเสนอ หรือรูปแบบมีส่วนร่วมในการวางแผน และนำเสนออย่างภาคภูมิใจ
	7.2 การรักษาวิถีชีวิตชุมชนคงไว้เป็นกิจวัตรปกติ	เป็นการดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นปกติ เช่น การประกอบอาชีพ การทำกิจกรรม ทางศาสนาหรือตามความเชื่อ ไม่มีการดัดแปลง หรือจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
8. ด้านรายได้เสริม และการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน	8.1 การท่องเที่ยวให้เป็นเพียงรายได้เสริมโดยไม่กระทบต่ออาชีพหลักของตนเอง	มีความรู้ความเข้าใจว่าการท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริม โดยไม่มุ่งเน้นจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มผลกำไร หรือมี การลงทุนเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวฝ่ายเดียว
	8.2 ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์จากชุมชน เพื่อเป็นของที่ระลึก หรือของฝาก	มีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียงนำมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวได้ ทั้งเป็นของบริโภคสิ่งประดิษฐ์ สิ่งทอ ของที่ระลึก โดยใช้วัสดุ และวัตถุดิบท้องถิ่นเป็นหลัก
9. การบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์	9.1 การรวมกลุ่มของชาวบ้าน	การบริหารจัดการ ต้องเป็นการรวมกลุ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของชุมชน สมาชิกกลุ่ม และชุมชน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการของโฮมสเตย์

เกณฑ์มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	วิธีการวัด/ ประเมิน
	9.2 คณะกรรมการ กลุ่มโฮมสเตย์	มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารงาน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เกรียนุญิก และกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน คณะกรรมการทุกคน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาหลักการ ขั้นตอน วิธีการทำงานของโฮมสเตย์ ตามบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย
	9.3 กฎ กติกาการ ทำงาน ของ คณะกรรมการ	มีกฎ กติกา วาระการทำงาน การทำงานร่วมกันของคณะกรรมการ เช่น การจัดประชุมอย่างต่อเนื่องก่อนจะรับนักท่องเที่ยว และหลังรับนักท่องเที่ยว หรือจัดประชุมประจำเดือน มีการจัดสรรเงินรายได้เข้ากองทุนส่วนกลางของชุมชนเพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน มีแนวทางในการทำงานของคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ มีหลักเกณฑ์การเปิดรับสมาชิก โฮมสเตย์ มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว มีแนวปฏิบัติในหมุนเวียนการให้บริการ เช่น บ้าน รถ เรือ มัคคุเทศก์ เป็นต้น มีแนวปฏิบัติในการคิดราคาที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
	9.4 ระบบการจอง การลงทะเบียน และการมัดจำ ล่วงหน้า	มีแนวปฏิบัติในการจองล่วงหน้า มีข้อปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว มีการลงทะเบียนนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมการ และให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีการชำระเงินล่วงหน้าในอัตราส่วนที่ทางกลุ่มเป็นผู้กำหนด มีการจัดทำสถิตินักท่องเที่ยว
	9.5 รายละเอียดของ ค่าธรรมเนียมและ บริการต่างๆ	มีการระบุค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่างๆที่ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน ไว้ในข้อมูลการประชาสัมพันธ์ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าน้ำเที่ยว ซึ่งอาจคิดเป็นรายหัวหรือคิดในลักษณะเหมาจ่าย เป็นต้น
10.ด้านประชาสัมพันธ์	10.1 เอกสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ การ ท่องเที่ยว	มีรายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง และกิจกรรมการ ท่องเที่ยวผลิติดอกเป็นเอกสาร เช่น แผ่นพับ แผนที่การเดินทาง ค่าใช้จ่ายและสถานที่ติดต่อ
	10.2 แผนการ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์	มีเป้าหมาย แผนงานและการประสานงานการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

บ้านพักโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐานจะมีเครื่องหมาย
รับรอง ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 เครื่องหมายรับรองบ้านพักโฮมสเตย์ที่ได้
มาตรฐาน (อินเทอร์เน็ต, 2552)

เอกสารอ้างอิง

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด.(2549). **คู่มือการจัดการ: การท่องเที่ยว
ชุมชนและบ้านพักแบบโฮมสเตย์**. เชียงใหม่:
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการใช้
เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.
๒๕๕๘. (2552). Online available on [http://:
www.lawfortour.com/.../homestay-sign/page1.
php](http://www.lawfortour.com/.../homestay-sign/page1.php) (3/9/52)

วันทนี สว่างอารมณ์และบุญมี กวินเสกสรรค์.(2552). **การ
พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณี
ศึกษาชุมชนชายทะเลบางขุนเทียน กรุงเทพฯ
มหานคร.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.**

แหล่งอ้างอิงอินเทอร์เน็ต

โฮมสเตย์. (2552). Online available on

[:http://guru.sanook.com/pedia/topic/%E0%B9%82%E0%B8%AE%E0%B8%A1%E0%B8%A%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A2%E0%B9%8C/\(16/09/2552\).](http://guru.sanook.com/pedia/topic/%E0%B9%82%E0%B8%AE%E0%B8%A1%E0%B8%A%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A2%E0%B9%8C/(16/09/2552).)

Homestay Thailand. (2552). ประวัติความเป็นมา. Online
available on: [http://homestaythai.tourism.go.th/
page_history.php](http://homestaythai.tourism.go.th/page_history.php) (16/8/2552)

http://homestaythai.tourism.go.th/page_indicator.php
(23/11/2552)

[http://homestaythai.tourism.go.th/article_list.php?Ntype
=4](http://homestaythai.tourism.go.th/article_list.php?Ntype=4) (16/8/2552)

http://www.lawfortour.com/images/homestay_standard.jpg